



27.05x33.55	1/6	עמוד 26	מקור ראשון - דיוקן	11/2024	92150344-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					



זכית לאהוב

ינאי קמינקא דאג לחייליו כאילו היו ילדיו והגן עליהם בגופו בקרב גבורה בזיקים. הוריו משרטטים את דמותו

← מאיה פולק



הלב מדמם אבל פועם, פועם

אחיו של סגן ינאי קמינקא כיכבו בסדרות טלוויזיה, אבל הוא העדיף להישאר הרחק מאור הזרקורים, להתבונן ובעיקר לתת אוזן קשבת למי שזקוק לה. גם פרטי הקרב הנועז שלו ב-7 באוקטובר נותרו עלומים בחלקם, כי איש מהנוכחים שם לא נשאר בחיים. מתוך קטעי עדויות, הודעות וואטסאפ שנכתבו תחת אש וגם הדברים שכתב בקורס הקצינים, הוריו מרכיבים את תמונת שעותיו האחרונות של המפקד שאהב את חייליו עד שמסר את חייו למענם

← מאיה פולק | צילום: נעמה שטרן

שינאי קמינקא היה חוזר הביתה ביום שישי בצהריים, הוא היה יושב לכמה דקות לאכול את החביתה עם הבצל שאמו אילנה הכינה לו, ומיד עולה לחדרו לישון. הוריו ידעו שזו לא סתם עייפות של חיילים: ינאי, מפקד מחלקת טירונים בחטיבת החילוץ וההצלה של פיקוד העורף, בא מלילות לבנים – כאלה שהוא לקח על עצמו מרצונו. "אחרי שהטירונים והמפקדים היו הולכים לישון, ינאי היה מתחיל את משמרת הלילה שלו", מתאר האב, אייל. "לילות שלמים הוא היה עובר בין עמדות השמירה ונשאר שם עם הטירונים, שלא ירגישו לכך. זה היה גם זמן אידיאלי, שקט, שבו הוא יכול היה לנהל איתם שיחות נפש וללמוד להכיר כל אחד ואחת מהם. ינאי לא האמין בשינה, הוא ראה בזה עניין של החלטה, דבר פסיכולוגי בלבד. מבחינתו, אדם יכול להחליט לישון או להחליט לא לישון".

סגן ינאי קמינקא נהרג ב-7 באוקטובר בקרב הגנה נועז בבסיס זיקים. הוא והקצינים האחרים במקום החליטו לחלץ לאחור את הטירונים שהיו בעמדות השמירה ולשלוח אותם למיגונויות בעוד הם, המפקדים, מתייצבים לנהל קרב בלימה מול עשרות רבות של מחבלי נוח'בה שהסתערו מכיוון רצועת עזה או חדרו דרך הים. בשעה 7:20, כשהדיווחים הקשים זרמו מעמדות השמירה בבסיס, כתב ינאי בקבוצת המפקדים: "מי שלא עושה כלום שירגיע את החיילים".

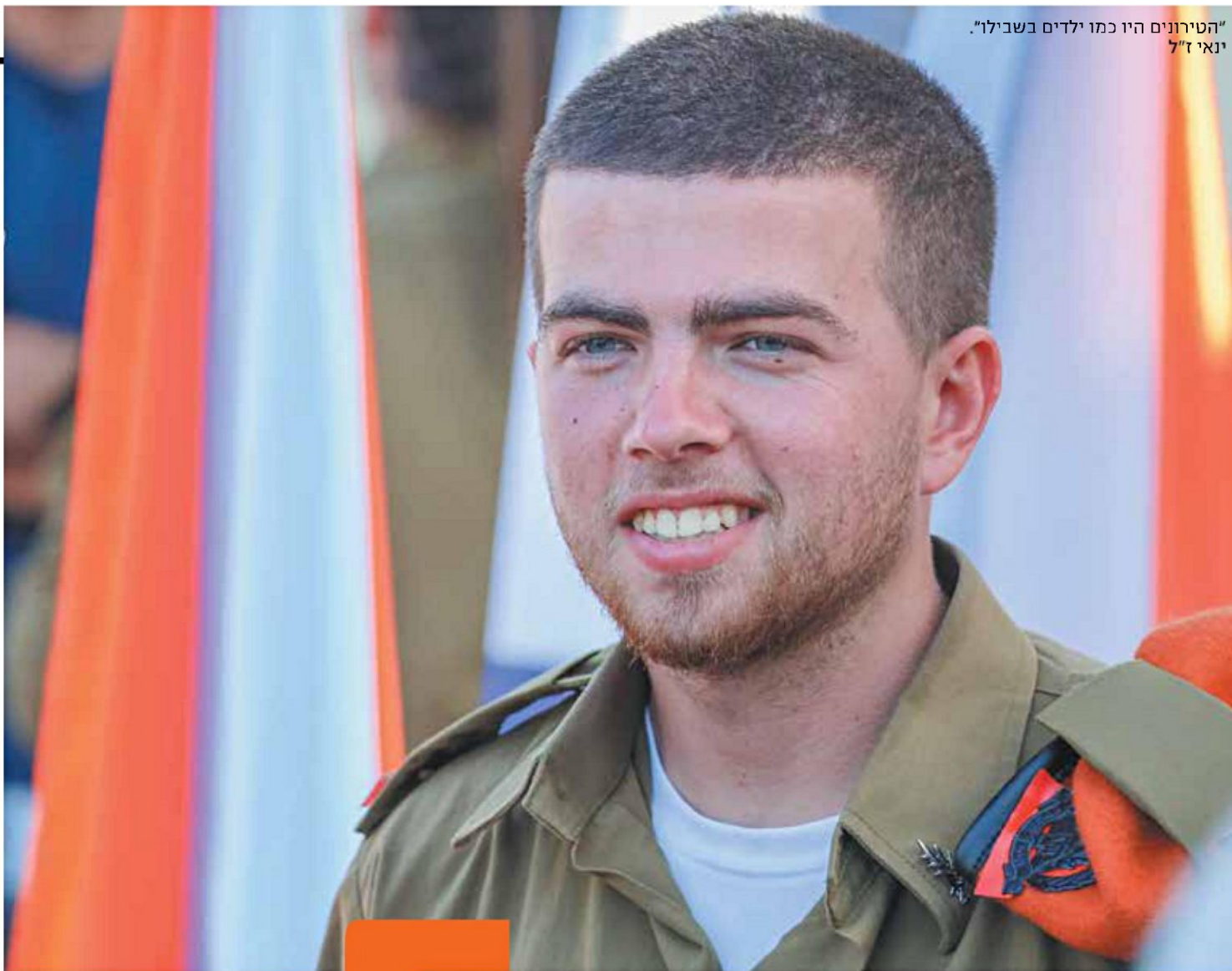
הוא חזר על כך כמה פעמים, דואג לטירונים כאילו היו ילדיו. הם היו 13 חברי סגל; שישה מהם נהרגו ושבעת האחרים נפצעו, אך בזכות הלחימה העיקשת שלהם ניצלו כתשעים טירונים וכשלושים אזרחים, בהם אנשי מנהלה מהבסיס ומבליים שנמלטו מחוף זיקים. עמידתו האיתנה של הבסיס מול המתקפה נתנה לקיבוץ זיקים שהות להיערך לניסיון החרידה של המחבלים, ואנשי כיתת הכוננות בקיבוץ הצליחו להרוג ארבעה מהפולשים ולהניס את השאר.

במהלך ההפוגה הראשונה במלחמת חרבות ברזל הוזמנו משפחות הנופלים לבסיס זיקים, שם הוצג להם תחקיר האירועים. בהמשך הגיעו קצינים בכירים לבית משפחת קמינקא, והשלימו פרטים נוספים על הקרב שבו נפל הבן. "יש לנו איזושהי התנצלות כלפי ינאי", מודה אייל. "הוא מאוד לא אהב להיות בקדמת הבמה, תמיד היה בעמדת המראיין, כך שאנחנו קצת חוטאים כלפיו כשאנחנו מדברים עליו. אני פותר את זה לעצמי בהומור שחור ואומר 'אם רע לו, שיבוא ויגיד'. ובכל זאת, אנחנו נעים במרחב חשיפה שלא לגמרי מתאים לנו".

"יכול להיות שינאי וחבריו פעלו נכון בהינתן הנסיבות שהיו", מוסיפה אילנה, "אבל זה מסיט את התודעה מכך שהנסיבות היו בעייתיות מאוד. עצם ההיאחזות בכמה שהם היו נהדרים משכיחה



27.2x31.02	3/6	28	עמוד	דיוקן -	מקור ראשון	11/2024	92150345-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790							



"הטירונים היו כמו ילדים בשבילו".
ינאי ז"ל

צילום: א. קמינקא

את הרקע לסיטואציה, ולא מתאים לי שזה יהיה השיח".

"גם כששמענו את הידיעות על כך שינאי הציל חיים, ידענו שאנחנו לא מתכוונים לדבר עליו במונחים של גיבור", ממשיך אייל. "המילה גיבור הופכת בקלות לסמל, וברוב המקרים משתמשים בה כדי לקדש את המוות. אנחנו לא מעודדים אף אחד לחשוב ששיא ההרואיות זה בסופו של דבר למות בעד ארצנו. צריך לחיות בעד ארצנו. השעתיים האחרונות בחייו של ינאי לא שוות יותר מעשרים השנה האחרונות-הראשונות לחייו, ויש הרבה דברים בתוך השעתיים האלה שהן תוצר של אותן עשרים שנה".

אימון באהבה

מבטך תמים, ממסך לעד
לבי מבקע, מתאבל, נפרד
מסע חדש, בני, אתה צורב במחשבותי
בין שקיעתי לתחילתי.

(מתוך שירו של אייל קמינקא
"משהו שרציתי לומר")

ד"ר אייל קמינקא, 50, הוא סופר, משורר ויועץ המתמחה בחשיבה תוצאתית. הוא נינו של ד"ר אהרן קמינקא – רב, סופר ומתרגם, שהיה חבר בקונגרס הציוני הראשון וידידו של הרצל. בעבר שימש אייל קמינקא כמנהל בית הספר הבינלאומי להוראת השואה ביד ושם. לפני כחודש ראה אור ספרו "שיחה חצי שיחה" (הוצאת ספרי

עיתון 77), שבו קטעי שירה ופרוזה שנסבים סביב לכתו של ינאי. "זה לא ספר הנצחה אלא ספר של האבל, והוא חושפני וקשה עבורי", אומר אייל. באחד השירים הוא מתאר כיצד מישוה עוצר אותו ודורש בשלומו. השורה התחתונה היא תובנה שכבר אינה כתובה כחלק מהשיר: "לעצור אדם אצל באמצע ריצה, ללחוץ את ידו, לשאול איך הוא מרגיש ולהגייד תהיה חזק, זה כמו להגיש עשרים קילו סוכר לאדם טובע".

אילנה (50) היא ילידת קליפורניה, נכדה לניצולי שואה. בשנת '92 עלתה לארץ, התגיסה כחיילת בודדה ושירתה בתפקיד מ"כית בנים בטירונות של חיילים עם קשיי הסתגלות. לאחר השירות הצבאי הכירה את אייל בסמינר סטודנטים, ומאז הם ביחד. בעבר עבדה בניהול עמותות, ובשנים האחרונות היא עוסקת בכתיבה שיווקית.

ביתם בצורה הרסה עשוי אבנים ירושלמיות. כאן נולד בכורם ינאי, ילד יפה תואר, עגול פנים וכחול עיניים, כפי שהוא ניבט מהתמונות. הבן השני, ליעם (ראשי תיבות של "לא ילמדו עוד מלחמה"), התגיס לצה"ל שישה שבועות אחרי שינאי נהרג, וכעת הוא בקורס פרמדיקים. שלא כמו ינאי, שני האחים הצעירים במשפחה דווקא אהבו להיות במרכז הבמה: שניהם שיחקו בסדרות ילדים ונוער ישראליות מהמצליחות ביותר בשנים האחרונות. תמנה (17), תלמידת י"ב, השתתפה בכמה סדרות שהבולטת שבהן היא "שלי הכובשת", שם גילמה

אייל קמינקא: "במהלך השבעה שמענו מעשרות אנשים את המשפט 'אני הייתי אחד האנשים הקרובים לינאי'. ינאי נהג לשים את עצמו בתוך החושך הפנימי של אנשים כדי שהם ידעו שהוא דואג להם ואוהב אותם. הוא הצליח לחדור אליהם במקומות הכי נואבים שלהם, מתחת למסכות"

אליהם במקומות הכי נואבים שלהם, מתחת למסכות".

בתמונות מהשנים האחרונות אפשר לראות את ינאי יושב בצד, מלכסן חצי חיוך, ונרמה כמתבונן ועושה דיאגנוזה על סביבתו. כמפקד הוא לא רק קיים שיחות נפש עם חייליו, אלא גם ערך ביקורי בית כדי לדעת אם הם סובלים ממחסור כלשהו. בעקבות הממצאים פתח חמ"ל משפחתי, והוריו סייעו לו להשיג מכונת כביסה, ספה נפתחת ואפילו שמלת ערב לחתונה, עבור אמו של אחד החיילים.

בשונה ממפקדים האחרים, ינאי נמנע מתגמול חיילים מצטיינים באופן שעלול לגרום לאחרים לחוש מקופחים. כל טירון עבר אצלו אימון אישי, שבסיומו קיבל מינאי תג יחידה עם משפט חיוק עבורו. במסעות לא היה לו קשר קבוע – תפקיד שנחשב לנחשק – ובמקום זאת הוא ערך רוטציה בין כל פקודיו. הוריו מספרים גם על טירון שהתקשה להשתלב, סירב פקודה לא אחת, ובמקום להעניש אותו ינאי הקשיב לו ולימד אותו. אותו טירון סורר קיבל לאחרונה דרגות קצונה.

כצוער בקורס קצינים פיתח ינאי מערך שיעור למפקדים שעוסק בתחושת הבדידות של חיילים. לאחר מותו מצאו הוריו במחשבו האישי מסמך שכתב כשנתבקש לנסח את הערכים הפיקודיים שלו. הערך הראשון במעלה מבחינתו קיבל את הכותרת "אהבת החיילים (ושירגישו שאוהבים אותם)". "אין כזה דבר מפקד שלא אוהב את החיילים שלו, או שאוהב חייל מסוים קצת פחות בגלל תכונות אופי או בגלל שהייל בעייתי",

את הדמות הראשית – שלי רומנו, נערה כריזמטית ממגדל-העמק שמקימה קבוצת כדורגל משלה. האה הצעיר נבו, היום תלמיד כיתה י', שיחק בסדרה "כראמל", עיבוד טלוויזיוני לסדרת ספרים מאת מאירה ברנע'גולדברג. הדמות שגילם, ויש, מבוססת על בנה של הסופרת, נער על הספקטרום האוטיסטי.

בנעוריו למד ינאי בתיכון בוואר בירושלים, ואחר כך עשה שנת שירות עם נוער בסיכון בקריית ים. כשהתגייס לצה"ל שובץ כלוהם חילוץ והצלה. הוא לא היה מרוצה בהתחלה, "אבל מהר מאוד התאפס והחליט שהוא נותן את כל-כולו", נזכר אייל. "במהלך השבעה שמענו מעשרות רבות של אנשים, מכל הסוגים, את המשפט 'אני הייתי אחד האנשים הקרובים לינאי'. טכנית זה בלתי אפשרי, אך ינאי נהג לשים את עצמו בתוך החושך הפנימי של אנשים כדי שהם ידעו שהוא רואה אותם, דואג להם ואוהב אותם. הוא הצליח לחדור



26.86x29.23	4/6	עמוד 29	מקור ראשון - דיוקן	11/2024	92150346-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

"ש"ג מטווחים". לפי כתבה שפורסמה כעבור שבועיים בעיתון הארץ, שהו בעמדה באתר העת המפקדות אדר בדיסיון ועדן לוי וסמלת נוספת ששמה רון. הן השיבו את לעבר המחבלים, אך הללו הצליחו להתקרב ולהשליך רימונים. החיילות התכופפו, וכשרון ניסתה להתרומם, כדור פגע בראשה. כשינאי הגיע אליהן, הוא חילץ תחילה את רון הפצועה וכך הציל את חייה. "היא סיפרה לנו שבאותה נקודה ינאי חשב שגם הוא נפגע", אומר אייל. "כנראה הרגיש איזשהו כאב חד בגוף. הוא ביקש ממנה לברוק אם הוא מרמם, אך היא לא ראתה שום דבר. עם הכאב הזה הוא פינה אותה לאחור ואז חזר לעמדה".

בעמדה נפצעה גם סמלת שהגיעה למקום כדי לתגבר. היא פונתה משם, וסמ"ד עומרי ניב פירשטיין, אף הוא מסגל הפיקוד, תפס את מקומה. מתוך העמדה הזאת נלחמו המפקדים בקרב פנים אל פנים עם המחבלים. אייל: "הצבא אמר לנו שזה היה אירוע נדיר. קרבות פנים אל פנים נמשכים בדרך כלל כמה דקות, וכאן זה נמשך עוד חצי שעה אחרי שינאי הגיע".

המפקדים מהבסיס היו כמעט נטולי תחושת, כשמולם כוח מצויד היטב. "הם עם רימונים", חייב תגבור!!!!!!", עלו ההודעות בקבוצת הוואטסאפ. "נגמר לנו תחושת", נכתב בשעה 8:12, ובאותה דקה ממש רשמה עדן "פתוע", כשהיא נפצעה. דקה לאחר מכן ינאי נהרג. גם סגן אדר בדיסיון, סמ"ד עומרי ניב-פירשטיין וסמ"ד עדן אלון לוי נהרגו באותה עמדה. בקרב בבסיס זיקים נפלו גם מפקד הפלוגה רס"ן אדיר עבודי, סגניתו סרן אור מיוס, ורב"ט נריה אהרון גרי - אחד מהטירונים, שסייע בחילוץ פצועים ושילם על כך בחייו.

"כמה דקות לפני סוף הקרב היה בעמדה אירוע רימונים", מספר אייל. "שישה התפוצצו, ושניים היו נפל. אחת הבעיות היא שאין עדים מהקרב בעמדה, כי כולם נהרגו. בחקירת האירוע צה"ל קבע שהם לא נהרגו מהרימונים אלא מארפי"ג' שנורה עליהם, כנראה ב-8:13 או מיד אחר כך. מההדף הם עפו לאחור ונהרגו מיד".

רע לתפארת

ההורים לא ידעו באותו זמן על הקרבות המתחללים בעוטף. הם התעוררו בביתם בצורך הדסה בסביבות השעה שמונה; נבו, שישן אצל חבר בגדייבנה, הודיע להם שהוא בממ"ד ואזעקה רודפת אזעקה. "כתבנו לינאי, תיארנו לעצמנו שלא יענה, אך ביקשנו שייצור קשר כשיוכל", מספרת אילנה. "ההודעה נשלחה אליו בערך שלוש דקות לפני שנהרג. הוא לא ראה אותה".

מאחר יותר הגיעו האזעקות גם לצור-הדרסה. ההורים נכנסו לממ"ד עם תמנה, ליעם ועוד כעשרים חברים שלו, שלגו בביתם בליל שבת. כמו ינאי, גם ליעם עשה שנת שירות עם נוער בסיכון דרך תנועת החלוץ, וסיים אותה ממש לפני 7 באוקטובר. כשדווח על מתקפת הטרור בעוטף הוא מצא עצמו דואג לא רק לאחיו אלא גם לחברו הקרוב אמיר לביא, חייל בנח"ל - שבהמשך התברר כי נהרג במוצב סופה.

אייל ואילנה רצו לצאת ולהביא את נבו מגדייבנה, אולם על הכביש הסמוך פרצה שרפה כתוצאה מנפילת רקטה, והנסיעה הפכה לבלתי אפשרית. בהדרגה החל לורום מידע על המתרחש בעוטף, וגם על חטיפת חיילים ואזרחים. ההורים ניסו להתקשר לבתי החולים כדי לברר אם ינאי נמצא שם. אילנה: "כסופו של דבר יצאנו להביא את נבו, השארנו את ליעם ותמנה פה וביקשנו

ינאי היה רק בן 20, צעיר בהרבה מהאזרחים שביקשו מחסה בבסיס, ובכל זאת הוא נתפס מיד כמבוגר האחראי. "כולנו חיפשנו את האדם שיוציא אותנו מהדבר הזה", אומר אריאל. "חשבנו על דרכים לברוח ולהתחבא, לא ויתרנו, אבל חסרה לנו הדמות שבזכותה נוכל לדעת שיהיה בסדר. וזה היה ינאי. הוא עשה דברים מטרופים. נפילתו היא אבדה לעולם, אני מצטער שהכרתי אותו רק לעשר דקות".

בעוד ינאי מתדרך את אריאל וחבריו, זרמו במכשיר הקשר ובקבוצת הוואטסאפ של המפקדים דיווחים על לחימה ועל נפגעים בתוך הבסיס. רבות מההודעות הגיעו מ"עמדה ו", שבה נפצע חייל מירי צלף של הנוח"ב. המ"פ אדיר עבודי הגיע לשם וביקש פינוי, תוך שהוא מתריע על מחבלים נוספים באזור.

ינאי רץ בינתיים אל עמדה מרוחקת שכונתה

אש, למד"א - ואף אחד לא ענה. מהבסיס יצא פתאום רכב ובו ארבעה קצינים. שאלנו אותם מה יהיה, והם אמרו לנו 'ישלחו אליכם משהו' וברחו משם. הרגשנו שזהו, אף אחד לא יודע שאנחנו פה, אף אחד לא יבוא לעזור לנו, הכול נגמר".

כעשר דקות לאחר מכן הגיע אליהם ינאי ואיתו שני מפקדים. הם שלחו את הטירונים לתוך הבסיס, ניהלו ירי לעבר המחבלים וחיפו על האזרחים. "ינאי היה אסוף וקר רוח", משחזר אריאל. "אנחנו דיברנו איתו בלחץ, חצי צועקים, והוא נשאר באותו טון. במקום לעוף משם, ינאי עבר איתנו על תרחישים אפשריים. הצביע לכיוון שממנו מחבלים יבואו, הורה לנו לאיזה כיוון נרוץ, ונתן לנו את הנשק של הטירונים. הוא השאיר איתנו את אחד המפקדים, יריב, וקבע מי מאיתנו ייקח את הנשק אם יריב ייפגע. הוא עשה הכול כדי שברגע האמת נעבוד על אוטומט ומהר".

ינאי ושני מפקדים הגיעו לש"ג, ניהלו ירי לעבר המחבלים וחיפו על האזרחים שנמלטו מהחוף. "אנחנו דיברנו איתו בלחץ, חצי צועקים, והוא נשאר באותו טון", משחזר אריאל עין-גל. "הוא עבר איתנו על תרחישים, הצביע לכיוון שממנו מחבלים יבואו, ונתן לנו את הנשק של הטירונים. עשה הכול כדי שברגע האמת נעבוד על אוטומט ומהר"



קרב גבורה שהציל רבים. תכתובות הוואטסאפ בקבוצת המפקדים

כתב שם ינאי. "מישהו פעם אמר לי שלאהוב את החיילים שלך זה כמו שריר, ושאת תאמן אותו מספיק, אתה תצליח לאהוב את כולם. אני מתכוון ליישם זאת עם המחלקה שתגיע. (...) בכך שנאהב את חיילינו והם ידעו שאנו אוהבים אותם, הם אוטומטית יתפכו להיות חיילים ולחמים יותר טובים".

הוא אכן אהב אותם עד מוות. ב-7 באוקטובר נשאר ינאי בויקים עם כתשעים טירונים בעלי פז"ם של שישה שבועות בלבד, שקיבלו בפעם הראשונה את משימת השמירה על הבסיס. בני משפחתו של ינאי טסו בסוכות לחופשה בחו"ל בלעדיו, וחזרו ארצה ב-5 באוקטובר, יום המישי. למחרת הם שוחחו איתו, ותכננו לבקר אותו בבסיס בשבת.

ב-6:29 החלו ליפול פצצות מרגמה בבסיס ויקים ובסביבתו. הטירונים שלא היו בעמדות שמירה רצו למיגוניות. "לפי התחקיר הצה"לי מעריכים שבין 30 ל-40 פצמ"רים נפלו בשטח הבסיס עצמו", מספר אייל. המפקדים החליטו כאמור להחליף את הטירונים בעמדות השמירה, וינאי רץ אל עמדה שממוקמת בשער הפונה לכיוון הים. הצמחייה העבותה הסתירה מעיני החיילים את הנעשה בחוף זיקים, לשם הגיעו המחבלים בסירות, אבל היריות וקולות הנפץ נשמעו היטב. "אביה של אחת החיילות הגיע לכאן בשבעה וסיפר לנו שהבת שלו שמרה בעמדה הזאת", מספר אייל. "תוך כדי ההפצצות היא התקשרה אליו ובכתה, לא הבינה מה קורה. לימים היא סייעה טירונות כחיילת מצטיינת, אבל באותו בוקר האירוע היה גדול עליה בהרבה. ואז האב שמע בטלפון קולות של המפקדים שהגיעו כדי לחלץ אותה לאחור".

הצעיר האחראי

אחד האנשים האחראים שראו את ינאי הוא אריאל עידן-גל (27), ברמן שעבד ב"מילב" בבאר-שבע. ערב קודם לכן הוא וחבריו בילו בחוף זיקים, ונשארו שם לישון. כעבור שעות אחדות הפך המקום לזירת טבח. כ-20 אזרחים נרצחו, והגופות של כמה מהם אותרו רק כעבור יותר משבוע. אריאל היה בין בני המזל שהצליחו להימלט משם בתחילת המתקפה. בפוסט שהעלה לפייסבוק ב-23 באוקטובר, הוא תיאר מה עבר עליהם באותו בוקר נורא, וציין את תושייתו וקור רוחו של ינאי, הקצין שהציל את חייו והייהם של רבים מהמחבלים בחוף. "ושתדע ינאי, שבתוך ה-20 אזרחים האלו יש זוג נשואים טריים. בזכותך, הם יקימו בית בישראל ויגדלו את הילדים שלהם. ובזכותך, 18 אנשים נוספים יעמדו יום אחד מתחת לחופה ויצהירו בקול נרגש שהם לא ישכחו את ירושלים. ובתוך הלב הם ידעו, כולנו נדע, שאתה הירושלים שלנו", כתב. הוא גם יצר קשר עם אייל ואילנה ורצה להיפגש, אך המשפחה הרגישה באותו שלב ששיחה כזאת תהיה קשה מדי עבורה. הפגישה נערכה לבסוף רק כעבור שנה.

"המחבלים הגיעו בסירות, חמושים מכף רגל ועד ראש, והתחיל כאוס גדול", נזכר אריאל. "רצנו לכיוון הש"ג כדי להיכנס לבסיס זיקים, אך הטירונים שהייתה שם לא קיבלה בתחילה רשות להכניס אותנו. נשארנו בחוף והתחבאנו בשיחים. כשספרתי את זה בזמנו בתקשורת, החיילת ספגה תגובות קשות וקללות. אנשים לא מבינים שהיא הייתה חדשה בצבא. לו הייתי במקומה, הייתי כנראה פועל אותו הדבר.

"ניסינו כל הזמן להתקשר למשטרה, למכבי

92150347-1	11/2024	מקור ראשון - דיוקן	עמוד 30	5/6	26.9x30.46
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

אייל קמינקא: "היו לו יצירות שאמורות להיות אופטימיות, אבל אתה מרגיש בהן סערה פנימית. בנל פעם שרצינו להקליט הוא היה מפסיק לנגן, ואמר שהוא לא מופיע, אלא מביע. רק במקרה הזה הצלחתי לזרוק את הטלפון שלי מתחת לכרית בסלון, ולהקליט שתי דקות"



הפרק הראשון בעונה השנייה הוקדש לינאי. תמונה ב'שלי הכובשת'. למטה: נבו ביכראמל



שיתורגם לערבית. "בתוך האבל והשכול הנורא הזה רציתי לומר לכם שאני רואה אתכם", כתבה. "...אני רוצה שיהיה לכם רק טוב. אני דואגת לכם כמו שאני דואגת לכולנו". חבריה מהכפרים הגיעו לגדר המשותפת והעבירו למשפחת קמינקא מגשי תמרים, כפי שנהוג אצלם להביא לבית השרוי באבל.

במסגרת "תג מאיר" מספרת אילנה, היא משתתפת במשלחות יהודיות-פלסטיניות ומבקרת בבתייהם של נרצחים ונפגעים מטרור ומפשעי שנאה. "הלכתי יחד עם חבר'ה פלסטינים לשבעה של אורי אנסבכר (בת שירות לאומי שנרצחה בעידעל בפברואר 2019 - מ"פ). הם התנצלו בפני המשפחה שלה, כי כאב להם. היה שם שיח' שהגיע מיריחו עם הבן הקטן שלו. הוא אמר: אני רוצה שהילד ילמד שזו לא דרכו של האסלאם".

אילנה ביקרה גם בבית משפחתה של עאישה איראבי, אם לתשעה ילדים מבידיא, שנהרגה בשנת 2018 מפגיעת אבן סמוך ליישוב רחלים. היא מביעה זעזוע מהדברים שנאמרו בהלווייתו של רס"ל במיל' שובאל בן-נתן ז"ל, תושב רחלים שנפל בדרום לבנון בחודש שעבר. אחיו של שובאל ספד לו: "נכנסת לעזה בשביל לנקום, כמה שיותר, נשים, ילדים, כל מי שראית, כמה שיותר, זה מה שרצית". "כאם שכולה בעצמי, אין מי שיכול להשתתף יותר ממני בצער ובכאב של המשפחה", אומרת אילנה בעצב. "אבל אני נחרדת מהאמירות הללו. לפני כחודשיים גם נסעתי לבקר את הנשים הבדואיות מרהט שהתבלבלו בדרך והותקפו באלימות (בחוות רונן בשומרון - מ"פ). ישבתי שם עם אישה שהזיקה עליה את בתה בת השלוש, ורעדה כולה. היא סיפרה לי שהצמידו לילדה אקרה לראש ואמרו: 'אנחנו רוצים לראות אותה בוכה'. היא הייתה בטוחה שהולכים להרוג אותן. אלו נשים ישראליות, הן הראו תעודות זהות. לאן הגענו? זה העם שלי?"

בקרב הנרצחים מיישובי העוטף היו פעילי שלום שנהגו לסייע לתושבי עזה. עדה שניא, שחזרה משובי המאס, אמרה שהיא כבר לא מאמינה שהסכסוך עם הפלסטינים הוא אפשרי. האמונה שלך בשלום לא התערערה?

"אוהבים לשאול אותי 'התפכחת?'. לרעתי, יש בזה משהו מזלזל. אומרים, 'הנה, ניסינו שלום בשנות התשעים, והיו פיגועים, אז אי אפשר לעשות תהליך מדיני'. אני אומרת שניסינו ימין על מלא, ומעל 1,200 ישראלים נרצחו ביום אחד. ב-7 באוקטובר הצבא נכשל, אבל זה לא אומר שאנחנו זורקים את הצבא, אלא משפרים ומתקנים. לעומת זאת בתהליך המדיני, אם פעם אחת לא הלך, זורקים הכול לפח. אנחנו אומת הסטארט-אפ, ואיכשהו בסכסוך הזה אנחנו יודעים לעשות רק דבר אחד: לחסל. להרוג. וזה לא עובד".

את הושבת שבקרב העזתיים אפשר למצוא בני שיה מתונים?

"מדינת ישראל תמכה בחמאס ודיכאה כל גוף שהיה מאוזן יותר. דאגנו שיהיה כסף לחמאס, כי חמאס מטורללים וזה מזוין את הנרטיב הישראלי שלפיו כולם שם מטורללים, ואז יש הצדקה לעשות כל מה שצריך".

היילים שלוהמים בעזה מספרים שהם מוצאים

שלא יפתחו את הדלת לאיש. כשהיינו בדרך התקשר חבר שלנו וסיפר שהבת שלו, שירתה בעבר בפיקוד העורף, שמעה שינאי כנראה נפצע באורח קל. החלטנו להגיע בעצמנו לבית החולים ברזילי באשקלון. נסענו לשם ממש בתוך אש, היו שרפות בכל מקום".

שמו של ינאי הופיע במערכת בבית החולים, אך איש לא ידע לתת פרטים נוספים. אייל: "בזמן שהיינו בברזילי, חיילים מקצין העיר הגיע לבית שלנו בצור".

הדסה. למעשה הם בישרו לליעם ולתמנה שינאי נהרג, בלי שאנחנו היינו שם. האחים קיבלו את ההודעה, והיו איתה שעה לברם. כל הודעה כזו היא הודעה רעה, אבל אצלנו זה היה רע לתפארת".

מדוע הילדים לא התקשרו אליכם?

אילנה: "לקחו להם את הטלפון ולא אפשרו להם להתקשר אלינו. רק אחרי שעה קצינה מיחידה אחרת הודיעה לנו בבית החולים".

אייל: "רצינו להגיע מהר הביתה כדי להודיע לילדים, כי לא ידענו שהם כבר יודעים. ביקשנו מההורים שלי שיאספו את נבו ויביאו אותו לצור-הדסה".

אילנה: "עשינו הכול כדי להגיע הביתה לפנייהם, ולא הצלחנו. כשהם נכנסו, תמנה אמרה 'כתא, ינאי נהרג', וקצינה לקחה אותה הצידה לדבר איתה. חבר שלנו הגיע לשם וסיפר לנו".

לקראת סוף אוקטובר '23 עלתה ב"כאן חינוכית" עונתה השנייה של הסדרה "שלי הכובשת", בכיכובה. הפרק הראשון הוקדש לזכרו של ינאי. לפני שבועות אחרים החל שידור העונה השלישית, שבה תמנה כבר לא משחקת והעלילה מתמקדת בשאר חברי קבוצת הכדורגל. לאחרונה היא קיבלה צו ראשון, וכמו אחיה היא מתכוונת לצאת לשנת שירות, אך כבר חושבת על שירות צבאי משמעותי. מעריצי הסדרה תהו ברשתות החברתיות אם הכוכבת הראשית החליטה לקחת פסק זמן בשל האבל על אחיה, אך בני הזוג קמינקא אומרים שלא זו הייתה הסיבה. "עוד לפני 7 באוקטובר תמנה החליטה לא להמשיך לשחק", אומרת אילנה, ואייל מוסיף: "תמנה עברה תהליך עם עצמה, זה כבר היה חתום, ו-7 באוקטובר חתם את זה עוד יותר".

ינאי זכה למחווה גם מהסופרת מאירה ברנע-גולדברג, שהקדישה תחרות סיפורים לזכרו. כמו אחותו, גם נבו החליט לא לחזור לסדרה כראמל. "הם שחקנים מוכשרים, הם באו מאהבת המשחק, אבל כשהפכו למפורסמים כל אחד מהם החליט שהוא לא רוצה בכך עוד", אומר אייל. "תמנה חתכה את כל העוקבים שלה: היא הורידה לעצמה אלפים, והיו לה עשרות אלפים פוטנציאליים שהיא לא אישרה. היא אמרה: 'למה שמישהו יתעניין במה שאני מעלה לאינסטגרם מהפעילות בצופים, אם הוא לא חבר שלי? הם לא מכירים אותי כתמנה, הם מכירים אותי כשלי'. יוצרי שתי הסדרות הגיבו בצורה מדהימה וכיכרו את החלטתם".

מגשי תמרים מהשכנים הפלסטינים

שלושה כפרים פלסטיניים שוכנים סמוך

לצורה הדסה: ואדי פוכין, חוסאן ובתיר. במהלך שנות המגורים כאן התיידדה אילנה עם תושבים מהכפרים הללו, וגם הפכה לחברה במוזכירות ארגון "תג מאיר". "אם אני רוצה שלנו וילדים יהיו חיים טובים, זה יכול לבוא רק בהתכתבות עם כל הסביבה", היא אומרת. "אוהבים להטיח בי שאני נאיבית. בפועל, עברנו לכאן בשבוע שבו פרצה האינתיפאדה השנייה. אייל חטף פעם אבן בחזה, פעמיים יידו לנו אבנים על הרכב. כשינאי וליעם היו קטנים היינו אומרים להם בנסיעות: 'עכשיו להתכופף ולשים ידיים על הראש'".

"יש הרבה סוגיות שקשה לפצח ברמה לאומית, אבל כשעושים זום-אין לרמה המקומית, חווים דברים אחרת. יש לי חברים טובים בכפרים האלה, והיינו מבקרים בבתיים שלהם. מדובר בחברה מגוונת, פגשתי פעילי שלום וחקלאים שרוצים בעיקר שקט. תמיד פמפמנו גם לילדים לא לקבל

את המשפט 'כל ה-X הם Y'. זה אף פעם לא נכון". תוך כדי השבעה הציצה אילנה בקבוצת וואטסאפ משותפת של תושבים מצורה הדסה ומהכפרים הסמוכים. "ראיתי הודעות מצוקה", היא משחזרת. "גם אנחנו היינו במצוקה. לאורך כל החודש הראשון, כל הילדים ישנו איתנו. תמנה שאלה: 'מה אנחנו עושים אם חמאס נכנס אלינו הביתה? לאן אנחנו הולכים במצב כזה?'. מצד שני, ראיתי בוואטסאפ שגם השכנים הפלסטינים חששו מאוד. הם לא חמאסניקים, וחמאס לא התייעץ איתם לפני שעשה את מה שעשה, אבל הם הבינו שזה עלול לפעול נגדם. שהצבא יכול להחליט לעשות כל מיני דברים, שהם חשופים לפעולות נקם. היה סגר על הכפר, האוכל שלהם הלך ואול, ואנשים שסובלים מבעיות רפואיות לא יכלו להגיע לטיפול".

בעודה יושבת שבעה על בנה, אילנה כתבה בקבוצה מכתב לשכניה הפלסטינים, וביקשה



26.65x30.63	6/6	31	עמוד	דיוקן	11/2024	92150348-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						



צילום: א. קמינקא

"השעתיים האחרונות לחייו הן תוצר של עשרים שנה". ינאי עם אחיו תמנה, ליעם ונבו

אילנה קמינקא: "אני באבל לא רק על ינאי, אלא על המדינה האהובה שלי. יותר משנה אחרי האסון, לא היה כאן ולו נציג אחד של הממשלה. אני בקשר עם משפחות אחרות, ואני יכולה להגיד שאנחנו לא מקרה חריג. אנשים קיבלו את ההחלטות שהובילו למוות של ינאי, ולא מוכנים להסתכל לנו בעיניים"

דווקא אהב מאוד את השיר הזה. הוא הקריא אותו לחבריו, ולימים כתב על קיר בסיס הטירונים בזיקים: "רק בלילה רואים כוכבים". לאחר מותו, היו מפקודיו שקעקעו את המשפט על גופם בכתב ידו, לזכרו של המפקד האבדי.

אייל מנהל בספר דיאלוג דמיוני עם ינאי, שכביכול מנסה לעודד את אביו להיות הפעם זה שלומד מהשיר ונאחז בחיים. "הלכת לאיבוד, אתה רוצה למות", אומר שם ינאי. "אבל אתה חייב לזכור את השיר שכתבת לי לפני שנים... הוא מופיע בכל מקום... אתה חייב לזכור... הלב מדמם, אבל פועם, פועם".

הם מצאו דרך מקורית להנציח את בנם. ינאי, הם מספרים, נהג לשתות הרבה כוסות קפה שחור מדי יום, ולהשאיר בכל מקום את הכוסות עם המשקע הבוצי. להפתעתם, באחת התמונות של בסיס זיקים שפורסמו בתקשורת אחרי 7 באוקטובר, נראית על חומת הבסיס כוס קפה כזו, נטושה. אולי הכוס האחרונה ששתה בחייו, בתום לילה לבן שאחרי הגיע בוקר שחור. בשלושים למותו חילקה המשפחה מאות כוסות קפה, אנשים שתו והניחו את הכוסות על הקבר, כדי "להחזיר לו" על הבלגן שנהג לעשות.

ביוזמה משותפת עם שטראוס-עילית, מומינה המשפחה אנשים שחלוקים ברעותיהם לשבת לשיחת עומק על כוס קפה, כמו שינאי נהג לעשות. החברה גם הדפיסה גלויות הנושאות את תמונתו של ינאי קמינקא ואת סיפורו, בתוספת שתי שקיות קפה. "תתחילו כפי שינאי היה מתחיל", אומר אייל. "לא בלדבר על עצמכם, אלא בלהקשיב. זה שאתם מקשיבים, לא אומר שאתם מסכימים; זה רק אומר שאתם נמצאים בתוך החושך של אדם אחר. אם תעשו את זה טוב, תמצאו גם את נקודות האור שאתם יכולים להתחבר אליהן".

ומפסיק לנגן. רק במקרה הזה הצלחתי לזרוק את השלפון שלי מתחת לכרית בסלון, ולהקליט שתי דקות. ינאי אהב מאוד את התפר בין מז'ור למינור. היו לו יצירות שאמורות להיות אופטימיות, אבל אתה מרגיש בהן סערה פנימית".

סערה כזו פקדה את ינאי במהלך שנת השירות, וההורים לא הצליחו לגרום לו להיפתח בפניהם. אז התיישב אייל וכתב לבנו את השיר בעל הניחוח האלתרמני "באנו חושך":

בָּאנו חֹשֶׁךְ, בְּיַד מְלֻטָּפָה / בָּאנו לְנֶעֱת, לְשִׁמְעַ קוֹלְךָ.
בָּאנו לְהִיטֵ לְךָ לְמִשְׁעָנָה / בְּשִׁעַת מְבוּכָה. בְּתוֹךְ עוֹלָמְךָ.
אָנוּ נִשְׁהָ. מְיוֹתֶךָ הַנְּחָשֶׁת / רוֹכְנֵת כְּלָפִינוּ, עוֹטְפֵת שָׁחַר.
לֹא נִגְרָשָׁה. בְּעֵין אִמְצָת / נִגַּשׁ מִחֲדָשׁ לְרֵאוֹת אֶת הָאוֹר.
(...) נוֹשֵׁיט אֶת הַיָּד. נִקַּח אֶת שְׁלָךְ. / הַקֵּר יַעֲטִיפוּ, נַעֲמֵךְ כֶּה צְמִדִים.
נְבִיט בְּקוֹלוֹת. וּלְפִתַע שִׁירֵנוּ יִזְכִּיר - / כֶּךָ בְּלִילָה רוֹאִים כּוֹכָבִים.
ינאי, שעד אז נטה לקטול שירים שכתב אביו,

יש לנו ביקורת גם על הצבא, אבל בעיניי זהו אני כן עושה הפרדה היות שכולם הגיעו אלינו – החל ממפקד פיקוד העורף אלוף רפי מילוא, שביקר אותנו פעמיים, ועד המח"ט, המג"ד ומפקד הבסיס. זה לא פוטר אותם מאחריות, אבל מילוא ישב פה והכיל את זה".

כוכבים נופלים

בסלון הבית, גבו למטבח, עומד פסנתר ועליו ציורים ותמונות. באחת מהן מצולם ינאי עם ארר בניסימון ז"ל. ההורים מספרים שינאי אהב לנגן בפסנתר הזה: הוא לימד את עצמו לנגן, לא ירע תווים אך חיבר מנגינות בכישרון רב. אנו מאזינים יחד להקלטה של אחת המנגינות הללו, שקורעת את הלב ושבח ומאחה אותו. זהו תיעוד נדיר, וכדי להשיג אותו נדרש מבצע פפראצי משפחתי מתחכם. "יש לנו מעט מאוד הקלטות של ינאי", אומר אייל. "בכל פעם שרצינו להקליט הוא היה מפסיק לנגן, ואמר שהוא לא מופיע, אלא מביע. לפעמים היינו מנסים להקליט אותו מעבר לקיר של המטבח, אבל הוא היה שם לב שפתאום הסירים עושים פחות רעש,

תחמושת ודגלי המאס בכל בית. "להגיד שכולם מעורבים זה נכון, אבל צריך הסתכלות מורכבת יותר: חמאס היא קבוצה קיצונית, וכל אדם בעוזה שמדבר נגדה, הורגים אותו. לא אחת הם הכריחו אנשים להחזיק בבתם נשק. לא חסרים כיום בעוזה אנשים שמקללים את חמאס בראיונות, מתוך הבנה שהארגון הזה הרס להם את החיים. השאלה היא כיצד אנחנו לוקחים את הדבר הזה והופכים אותו להזדמנות ליצור שיח.

"ינאי הדגים במנהיגות שלו איך יוצרים שיח: כשניגשים בהקשבה, ומתוך גישה שמבקשת להקל, אצל רוב האנשים זה נוגע במשהו. הוא לא ראה בזה אלטרואיזם, אלא אגואיזם: הוא הסביר שהוא רוצה לעזור לאחרים, כי זה משכך את הכאבים שלו. גם אצלי זה לא אלטרואיזם. אני רוצה עתיד לשלושת הילדים שלי, וזו הדרך היחידה".

אייל: "מישהו אמר לנו משפט – 'אדם שצופים בו נהיה צפוי, אדם שרואים אותו נהיה ראוי'. אני לא יודע אם ינאי הכיר את המשפט הזה, אבל הוא חי לאורו. אם אנחנו מצפים שהפלסטינים יתנהגו בצורה מטיימת, נקבל בדיוק את מה שנצפה לו. אם נעבוד קשה ונראה אותם באמת, יש סיכוי שהם יתפכו להיות ראויים".

השניים יצאו לא פעם להפגין נגד הממשלה הנוכחית, ולדבריהם ספגו קריאות גנאי קשות. אילנה: "קראו לנו 'עוכרי ישראל, בוגדים', תפסו את דגל ישראל שהחזקתי ביד ושברו לי את המקל על הברך, ירקו עליי. כל מה שעשיתי היה להילחם על העתיד של הילדים שלי, על החיים שלהם".

הם חוזרים אל הערך הפיקודי השני שציין ינאי במסמך שלו – אחריות. "כל בן אדם במחלקה, וכל אירוע שקורה במחלקה, הם באחריות מלאה שלי", כתב. "בין אם זה המצב שלהם בבית, כל דבר שקורה בבסיס, אני לוקח אחריות על הכול". לדברי הוריו, הממשלה והעומד בראשה לא עומדים בסטנדרט הזה. "אני באבל לא רק על ינאי, אלא על המדינה האהובה שלי", אומרת אילנה. "יותר משנה אחרי האסון, לא היה כאן ולו נציג אחד של הממשלה. אני בקשר עם משפחות אחרות, ואני יכולה להגיד שאנחנו לא מקרה חריג. זה לא שאיכשהו פספסו אותנו.

"אנשים קיבלו את ההחלטות שהובילו למוות של ינאי, ולא מוכנים להסתכל לנו בעיניים.



"כמו שינאי נהג לעשות". ההזמנה לשיח בין אנשים עם דעות שונות, על כוס קפה